

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvcvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

11. De distinctione baptismatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](#)

ablutio in aqua, quæ designat principale sacramenti effectum. Cetera tunc omnia, quæ in ritu baptizandi obseruat ecclesia, magis pertinent ad quamdam solennitatem sacramenti. Quæ quidem adhibentur sacramento propter tria. Primo quidem ad excitandam devotionem fidelium, & reuerentiam ad sacramentum. Si enim simpliciter fieret ablutio in aqua, absq. solemnitate, de facili ab aliis quibus astimaretur, quæ siquædam communis ablutio. Secundo ad fideliūm instructionem. Simplices enim, qui literis non eruditur, oportet erudire per aliqua sensibilia signa, puta per picturas, & aliqua huiusmodi. Et per hunc modum per ea quæ in sacramentis aguntur, uel inserviunt uel solicitantur ad querendum de his, quæ per sensibilia signa significantur. Et ideo quia preter principalem sacramenti effectum, oportet quidam alia scire circa baptismum, conuenienter sunt, ut etiam quibusdam exterioribus signis representarentur. Tertio, quia per orationes & benedictiones & alia huiusmodi, cohiberetur uis dæmonis ab impedimento sacramentalis effectus.

A D P R I M U M ergo dicendum, quod Christus in Epiphania baptizatus est baptismo Ioannis, ut super dictum est: * quo quidem baptismo non baptizantur fideles: sed potius baptismo Christi. Qui qui dem habet efficaciam ex passione Christi (secundum illud Rom. 6. Quicumque baptizatus sumus in Christo Iesu, in morte ipsius baptizati sumus) & ex spiritu sancto, secundum illud Ioann. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto, &c. & ideo solennis baptismus agitur in ecclesia, & in vigilia Pasche, quæ dicit memoriam dominicæ lepulture, & resurrectionis eiusdem (propter quod, & Dominus post resurrectionem, præceptum die baptismino discipulis dedit, ut habetur Matth. ultimo,) & in vigilia Pentecostes quidam incipit celebrari solennitas spiritus sancti, unde & apostoli leguntur ipso die Pentecostes, quo spiritum sanctum receperant, tria millia hominum baptizasse.

A D S E C U N D U M dicendum, quod usus aquæ adhuc in baptismo quasi pertinent ad substantiam sacramenti: sed usus olei uel chrisma adhibetur ad quamdam solennitatem, nam primo baptizatus inunctus oleo sancto, & in pectoro & in scalpis, quasi athleta Dei, ut Ambro. * dicit in lib. de sacramentis: sicut pugiles inungi consueverunt: uel sicut Innocentius dicit in quadam Decreto, de sacraunctione, baptizandus in pectoro inungitur, ut per spiritus sancti donum errorem abiiciat & ignorantiæ: & fidem rectam suscipiat, quia iustus ex fide uiuit. Inter se pupas autem inunguntur, ut per spiritus sancti gratia exultant negligentiam, & torporem, & bonam operationem exercitat: quia fides sine operibus mortua est, ut per fidem sacramentum, sit munditia cogitationum in pectoro, & fortitudo laborum in sca-

lpis: post baptismum uero (ut Rabanus * dicit) statim signatur in cerebro a presbytero cu[m] sacro christi sequestre simul & oratione, ut Christi regnum participes fiat, & a Christo Christianus possit uocari. uel sicut Ambrosius dicit, unguentum super caput funditur: quia sapientis sealas in capite eius, ut scilicet sit paratus omni perenti, de fide reddere rationem.

A D T E R T U M dicendum, quod uestis illa candida traditur baptizato, non quidem ratione quod non licet ei aliis uestibus uti: sed in signum gloriae * resurrectionis ad quam homines per baptismum regenerantur, & ad significandam puritatem uite, quam debet post ba-

A ptismum obseruare, secundum illud Rom. 6. In nocturnitate ambulemus.

A D Q U A R T U M Dicendum, quod ea pertinent ad solennitatem sacramenti, & si non sint de necessitate sacramenti: non tamen sunt superflua, quia sunt ad bene esse sacramenti, ut dictum est. *

In corp. art.

Vtrum conuenienter describantur tria baptismata.

A D V I N D E C I M U M sic proceditur. Videtur, quod inconvenienter describantur tria baptismata, scilicet aquæ, sanguinis, & flaminis, scilicet Spiritus sancti: quia Apostolus dicit Eph. 4. Una fides, unus baptisma: sed non est nisi una fides. ergo non debent ponni tria baptismata.

T 2 Præterea. Baptismus est quoddam sacramentum, ut ex supra dictis patet: * sed solus baptismus aquæ, est sacramentum, ergo non debent ponni alia duo baptismata.

T 3 Præterea. Damascenus in quarto lib. determinat plura alia genera baptismatum, non ergo debent ponni solum tria baptismata.

S E D C O N T R A est, quod super illud Hebreo. sexto. Baptismatum doctrinæ, dicit gloss. * Plurilater dicit: quia est baptismus aquæ, poenitentia, & sanguinis.

R E S P O N S U M Dicendum, quod (sicut supra dictum est) baptismus aquæ efficaciam habet a passione Christi (cui aliquis configuratur per baptismum) & ulterius sicut a prima causa a Spiritu sancto. Licet autem effectus dependeat a prima causa, causa tamen superexcedit effectum, nec dependet ab effectu. Et ideo preter baptismum aquæ, potest aliquis consequi sacramenti effectum ex passione Christi, in quantum quis ei conformatur, pro Christo patiendo: unde dicitur Apoc. septimo. Hi sunt qui uenerunt ex magna tribulatione, & lauerunt stolas suas, & dealbauerunt eas in sanguine agni. Eadem etiam ratione aliquis per uitatem Spiritus sancti consequitur effectum baptismi, non solum sine baptismio aquæ, sed etiam sine baptismio sanguinis, inquit. s. alicuius corporis Spiritum sanctum mouetur ad credendum, & diligendum Deum, & poenitendum de peccatis: unde etiam dicitur baptismus poenitentia. Et de hoc dicitur Isa. 4. Si abluerit Dominus lordes filiarum Sion, & sanguinem Hierusalæ lauerit de medio eius, in spiritu indicij, & spiritu ardoris. sic igitur utrumque aliorum baptismatum nominatur baptismus, inquit, s. alicuius uicem baptismi aquæ: vnde dicit Aug. * in 4. li. de Unico baptismismo parvulorum: Baptismi uicem aliquando implere passionem, de latrone illo, cui non baptizatus dictum est. Hodie mecum eris in paradiſo, beatus Cyprianus non leue documentum assunxit, quod etiam atque etiam considerans, inuenio non tam passionem pro nomine Christi id, quod baptismus debeat, posse supplicere: sed etiam fidem, confessionem, cordis, si forte ad celebrandum misterium baptismi, in angustiis temporum succurriri non poterit.

A D P R I M U M ergo dicendum, quod alia duo baptismata includuntur in baptismo aquæ, qui efficaciam habet & ex passione Christi & ex Spiritu sancto, & ideo per hoc non tollit unitas baptismatis.

A D S E C U N D U M Dicendum, quod sicut supra dictum est, sacramentum habet rationem signi: alia uero duo conuenient cum baptismo aquæ, non quidem quantum ad rationem signi, sed quantum ad effectum baptismatis: & ideo non sunt sacramenta.

Tertia S. Thomæ DD 3 Ad

QVAEST. LXVII.

L. 4. orth. s. c. 10. a. med. **A**d 111. dicendum, q̄ Damaſ.* ponit quedam baptiſmata figuralia, ſicut diluuiū, quod fuit lignu noſtri baptiſmi, quantum ad ſaluationem fideliuum in ecclēia, ſicut tunc paucæ animæ ſalutē ſunt in arca, ut dicitur 1. Petri. 3. ponit etiam tranſitum maris Rubri, qui ſignificat noſtrū baptiſma, quantum ad liberationem a feruitate peccati: unde & aposto-lus dicit 1. Cor. 10. quod omnes baptiziati ſunt in nu- be & in mari; ponit etiam ablutiones diuersas, qua- fiebant in ueteri lege præfigurantes noſtrum baptiſma, quantum ad purgationem peccatorum; ponit etiam baptiſtum Iohannis, qui fuit p̄paratorium ad noſtrum baptiſma.

ARTICVLVS XI.

*Vtrum baptismus sanguinis sit potissimum inter
alia baptismata.*

AD **D**ODECIMVM sic proceditur. Viderunt, quod baptisimus sanguinis non sit potissimum inter tria predicta baptis mata. Baptisimus enim aquae imprimet characterem: quod quidem baptisimus sanguinis non facit. ergo baptisimus sanguinis non est prior, quam baptisimus aquae.

¶ 2 Prae. Baptismus sanguinis non valet sine baptismo
flaminis, qui est per charitatem: dicitur enim i.,
ad Cor. 13. si tradidero corpus meum ita, ut ardeam,
charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest:
sed baptismus flaminis valet sine baptismo sanguinis.
non enim soli martyres salvantur, ergo baptismus sanguinis non est potissimum.

¶ 3 Pr̄t. Sicut baptiſmus aqua habet efficaciam a paſſione Christi (cui ſecundum predicta responder baptismus ſanguinis) ita paſſio Christi efficaciam habera Spirituſancto, ſecundum illud Hebreo, non. Sanguis Christi qui per Spirituſanctum obtulit ſemetipſum pro nobis, emundabit conſcienciam noſtram ab operibus mortuiſ, & cetera, ergo baptiſmus flaminis potior eſt, quam baptiſmus ſanguinis, non ergo baptiſmus ſanguinis eſt, potiſſim.

Hec in li. **S E D C O N T R A** est, quod Augustinus* ad For-
de ecc. dog. tunatum, loquens de comparatione baptismatum,
e-74. tom. 3. dicit, baptizatus confitetur fidem suam coram sa-
cerdote, martyri coram persecutore: ille post con-
fessionem aspergitur aqua, hic sanguine: ille
per impositionem manus pontificis recipit
spiritum sanctum: hic templum efficitur spiri-
tus sancti.

R E S P O N. Dicendum, quod (sicut dictum Art. praeced. est) effusio sanguinis pro Christo, & operatio interior Spiritus sancti, dicuntur baptismatu*m*, in quantum efficiunt effectum baptismi aquae.

Baptismus autem aqua efficaciam habet a passio
ne Christi, & a Spiritu sancto, ut dictum est; * quæ
quidem duæ causæ operantur in quolibet horum
trium baptismatum, excellentissime tamen in bapti-
mo sanguinis: nam passio Christi operatur quidem
in baptismo aquæ, per quandam figuralem repræ-
sentationem: in baptismo autem flaminis uel poenitentia,
per quandam affectionem: sed in baptismo
sanguinis, per imitationem operis: similiter etiam
virtus Spiritus sancti operatur in baptismo aquæ, per
quandam uitutem latenter: in baptismo autem
poenitentia, per cordis commotionem, sed in bapti-
mo sanguinis, per pouissimum dilectionis, secundū
illud Ioannis decimoquinto. Maiorem hac dilectionem
nemo habet, quam uero animam suam porat.

ARTIC.

F quis pro amicis sui

AD PRIMVM ergo dicendum, quod character est res, & sacramentum: non autem dicimus quod baptismus sanguinis, præminentiam habeat secundum rationem sacramenti; sed quantum ad sacramenti effectum.

AD SECUNDUM dicendum, quod effusio sanguinis non
habet rationem baptismi, si sit sine charitate. ex quo
patet, quod baptismus sanguinis includit baptismum
flaminis, & non econuerso: unde* ex hoc ipso pro-
batur perfectior.

AD TERTIVM dicendum, q̄ baptismus sanguinis
praeeminētiam habet, non solum ex parte passionis
Christi, sed etiam ex parte Spiritus sancti, ut di-
ctum est.*

G - Рекомендации по

QVAESTIO LXVII. *Super quest. lxvij.
artic. primum.*

*De ministris, per quos traditur baptis-
mis sacramentum, in octo
articulos diuisa.*

DEINDE considerandum
est de ministris, p quos
traditur sacramentum
baptismi.

E T Circa hoc quæruntur octo.
¶ Primò , Vtrum ad diaconum
pertineat baptizare.

¶ Secundo, Vtrum pertineat ad prebysterum, uel solū ad episcopum.

¶ Tertiò, vtrum laicus possit sacramentum baptismi conferre.
¶ Quartò, Vtrum hoc possit facere mulier.

¶ Quinto, Vtrum non baptizatus posfit baptizare.
¶ Sexto, Vtrum plures possint si-

mul baptizare unum & eundem.
¶ Septimo, Vtrum necesse sit ali-
quem esse, qui baptizatum de sa-

¶ Octauo, Vtrum suscipiens aliquem de sacro fonte, obligetur ad eius instruendam.

ARTICVLVS PRIMVS

*Vtrum officium diaconi perineat
baptizare.*

AD PRIMVM sic proceditur.
Videtur, quod ad officium
diaconi pertineat baptiza-

re:simul.n.iniungitur a Domino
officium prædicandi euangeliū
& baptizandi, & in illud Matth. xl.

Euntes docete omnes gentes; baptizantes eos, &c. sed ad officium diaconi pertinet euangelizare. ergo uidetur quod etiam ad officium diaconi pertinet baptizare.

¶ 2 Præte. Secundum Diony. † 5. cap. eccl. hier. purgare pertinet ad officium diaconi; sed purgatio a peccatis maxime fit per baptismū secundum illud Eph. 5. Mundans enim lauacro aque in uerbo uitæ.